

Sygn. akt I C 1982/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2017r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR (del.) Monika Pieczara

Protokolant: Karolina Piech

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2017r. w Ś.

sprawy z powództwa **J. H.**

przeciwko **Rolniczej Spółdzielni (...)** w M.

o stwierdzenie nieważności uchwały

I. stwierdza nieważność uchwały nr (...). Walnego Zgromadzenia Członków Rolniczej Spółdzielni (...) w M. z dnia 30 sierpnia 2016r.;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 560 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt *I C 1982/16*

UZASADNIENIE

Powód J. H. wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków Rolniczej Spółdzielni (...)

w M. z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie wykreślenia powoda z listy członków.

W uzasadnieniu podał, że w dniu 30 sierpnia 2016 r. Walne Zgromadzenie Członków Rolniczej(...) w M. podjęło uchwałę nr (...), na mocy której w oparciu o §35 ust. 17 wykreślono z listy członków powoda z dniem 26 lipca 2016 r., tj. z dniem podjęcia przez Zarząd uchwały nr (...)z dnia 26 lipca 2016 r. Powód wskazał, że zgodnie z art. 24§10 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze wykluczenie albo wykreślenie staje się skuteczne z chwilą: 1) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia; 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej, jeżeli termin ten jest dłuższy od terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady, 3) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały walnego zgromadzenia, 4) prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia. Zgodnie z treścią zaskarżonej uchwały Walne Zgromadzenie Członków Rolniczej Spółdzielni (...)w (...) postanowiło, że wykreślenie zostało dokonane

z dniem 27 lipca 2016 r. Narusza to nie tylko wskazany wyżej przepis Prawa spółdzielczego, lecz i podstawowe zasady kształtowania stosunków prawnych, których nie można kształtować z datą wsteczną. Nadto zaskarżona uchwała jest rażąco sprzeczna z art. 24§4 Prawa spółdzielczego. Wbrew obowiązki wynikającemu z tego artykułu ani zarząd ani Walne Zgromadzenie Członków nie wysłuchało powoda przed podjęciem decyzji o jego wykreśleniu. Zarząd w dniu 26 lipca 2016 r. podjął decyzję o wykreśleniu powoda działając wbrew przepisowi art. 24§4 Prawa spółdzielczego. Podjęta przez Zarząd uchwała w sprawie wykreślenia została podjęta przez organ nieuprawniony, gdyż zgodnie z tym przepisem uprawnione do takiego działania są tylko rada nadzorcza lub zgromadzenie członków. Jej podjęcie przez Zarząd rażąco narusza art. 24§4 Prawa spółdzielczego. O terminie odbycia Walnego Zgromadzenia,

na którym miało się odbywać głosowanie w sprawie wykreślenia powoda z listy członków nie został on w żaden sposób powiadomiony, podobnie jak wykreślony na tym Zgromadzeniu Z. W.. Tym samym strona pozwana nie umożliwiła ani nie zadbała o umożliwienie podjęcia jakiegokolwiek obrony na Zgromadzeniu powodowi. Skoro strona pozwana nie dopełniła jakichkolwiek formalności związanych z umożliwieniem przedstawienia przez powoda swego stanowiska na Zgromadzeniu Członków w dniu 30 sierpnia 2016 r., to nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku, a tym samym przy głosowaniu nad zaskarżoną uchwałą, naruszyła przepis art. 24§4 Prawa spółdzielczego. Treść zaskarżonej uchwały wskazuje datę dokonania wykreślenia na dzień 26 lipca 2016 r., jest więc rażąco sprzeczna z art. 24§10 Prawa spółdzielczego, a nadto z przepisem art. 24§4 tejże ustawy.

Strona pozwana Rolnicza Spółdzielnia (...)

w M. wniosła o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podała, że w dniu 30 sierpnia 2016 r. Walne Zgromadzenie Członków strony pozwanej podjęło uchwałę o wykreśleniu powoda z listy członków Spółdzielni. O terminie Walnego Zgromadzenia członkowie Spółdzielni zostali poinformowani poprzez ogłoszenie umieszczone na tablicy ogłoszeń. Konsekwencją podjęcia uchwały była uchwała nr (...) Zarządu Spółdzielni na podstawie której powód został skreślony z rejestru członka Spółdzielni, a podstawą tego było jego pismo z dnia 25 lipca 2016 r., w którym wycofał swój wkład gruntowy w postaci działek nr (...). Spółdzielnia zrezygnowała z prawa pierwokupu przedmiotowych działek. Powód w swoim piśmie z dnia 17 czerwca 2013 r. oświadczył, że w momencie złożenia podania do Spółdzielni o wycofanie gruntów własnych traci członkostwo w Spółdzielni i wyraża zgodę na skreślenie go z listy członków. Następnego dnia po podjęciu uchwały przez Zarząd Spółdzielni powód wniósł o przeksięgowanie swoich udziałów obowiązkowych na swoje zadłużenie. Po podjęciu uchwały przez Walne Zgromadzenie Członków, następnego dnia Zastępca Prezesa Spółdzielni K. S. (1) wręczył powodowi uchwałę o jego skreśleniu z członków Spółdzielni. Powód odmówił wówczas złożenia podpisu. Strona pozwana podniosła, że zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, członek spółdzielni może

z niej wystąpić za wypowiedzeniem. Za datę wystąpienia uważa się następny dzień po upływie okresu wypowiedzenia. Także statut strony pozwanej w §13 umożliwia członkowi spółdzielni wystąpienie z niej za pisemnym wypowiedzeniem. Dla członka posiadającego wkład gruntowy okres wypowiedzenia wynosi 1 rok. Skoro powód złożył pismo o wypowiedzeniu w dniu 25 lipca 2016 r., okres wypowiedzenia powinien upłynąć w dniu 25 lipca 2017 r. W związku z wnioskiem powoda

o natychmiastowe oddanie działek, strona pozwana przychyliła się do jego prośby

i zgodnie z §13 ust. 2 statutu Spółdzielni skróciła jego członkostwo, co nastąpiło

z dniem 26 lipca 2016 r. W tym dniu została podjęta uchwała Zarządu spółdzielni

o skreśleniu powoda z listy członków – §13 ust. 3 Statutu. Działania podjęte przez Zarząd były zgodne z obowiązującym prawem. Skreślenie powoda z dniem 26 lipca 2016 r. nastąpiło z inicjatywy powoda. Można uznać, że powód z tą datą przestał być członkiem Spółdzielni. Podjęcie uchwały Walnego Zgromadzenia Członków w dniu 30 sierpnia 2016 r. było zwykłą formalnością. Uchwała Walnego Zgromadzenia została podjęta zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zgodnie z art. 37§3 ustawy – o czasie, miejscu i porządku obrad zebrania zawiadamia się członków Spółdzielni

w sposób wskazany w Statucie. Statut Spółdzielni w §37 stanowi, że o walnym zgromadzeniu zawiadamia się członków poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń. Takie ogłoszenie zostało dokonane i dołączono je do akt sprawy. Pozwany miał możliwość zaznajomienia się z jego treścią. Należy zaznaczyć, że po odbyciu walnego zgromadzenia Zastępca Prezesa Zarządu następnego dnia próbował wręczyć powodowi uchwałę o skreśleniu go z członków Spółdzielni, ale powód odmówił jej przyjęcia i podpisania. Zdaniem strony pozwanej zarzuty powoda są nieuzasadnione. Niewysłuchanie powoda przed podjęciem uchwały o wykreśleniu nie miała żadnego znaczenia dla sprawy, skoro to powód wystąpił ze Spółdzielni, co musiało skutkować podjęciem takiej uchwały, gdyż dalsze pozostawanie powoda w spółdzielni nie można było pogodzić z postanowieniami statutu i zasadami współżycia społecznego z uwagi na niewypełnianie przez niego obowiązków członkowskich przez siebie zawinionych.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 17 czerwca 2013 r. powód wniósł wkład gruntowy do pozwanej Spółdzielni. Jednocześnie powód oświadczył, że w momencie złożenia wniosku do Spółdzielni o wycofanie wkładu gruntowego, utraci członkostwo w Spółdzielni i wyraził zgodę, by Zarząd skreślił go z listy członków.

(dowód: oświadczenie powoda z 17.06.2013 r., k. 33; zeznanie powoda, k. 60v.)

Pismem z dnia 25 lipca 2016 r. powód poinformował stronę pozwaną, że w związku z potrzebą prowadzenia gospodarstwa rolnego na jego gruntach wniesionych do Spółdzielni, tj. działkach (...) od nowego sezonu agrotechnicznego, będzie on samodzielnie prowadził to gospodarstwo. Jednocześnie powód zwrócił się do strony pozwanej z prośbą, by po zebraniu plonów nie przeprowadzono żadnych zabiegów agrochemicznych na powyższych działkach i by zwrócono mu te działki. Powyższe pismo powoda zostało potraktowane jako wypowiedzenie członkostwa i wniosek o wycofanie wkładu gruntowego ze Spółdzielni ze skutkiem natychmiastowym. Strona pozwana chciała w ten sposób skrócić powodowi okres wypowiedzenia, który zgodnie §13 ust. 1 statutu wynosi 1 rok.

(dowód: pismo powoda z 25.07.2016 r., k. 30; zeznanie powoda, k. 60; zeznanie K. S. (1), k. 60v.)

Zarząd strony pozwanej pismem z dnia 26 lipca 2016 r. poinformował powoda, że rezygnuje z prawa pierwokupu działek rolnych, tj. (...)oraz (...)położonych w obrębie wsi M..

(dowód: pismo Zarządu strony pozwanej z 26.07.2016 r., k. 31)

W dniu 26 lipca 2016 r. Zarząd strony pozwanej podjął uchwałę nr (...) W paragrafie 1 powyższej uchwały Zarząd wskazał, że powód pismem z dnia 25 lipca 2016 r. wniósł o wycofanie wkładu gruntowego. Zarząd stwierdził, że zgodnie z §25 ust. 1 Statutu Spółdzielni, członek może wycofać wkład gruntowy dopiero po ustaniu członkostwa. Natomiast zgodnie z §13 ust. 2 Statutu Spółdzielni, Zarząd skrócił okres wypowiedzenia członkostwa na dzień 26 lipca 2016 r. Zgodnie z §13 ust. 3 Statutu Spółdzielni wystąpienie ze Spółdzielni następuje z dniem 26 lipca 2016 roku i tą datą Zarząd skreśla członka z rejestru. W paragrafie 2 powyższej uchwały Zarząd postanowił, że uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, tj. z dniem 26 lipca 2016 r.

(dowód: uchwała nr (...) z 26.07.2016 r., k. 32; zeznanie powoda, k. 60)

Zarząd strony pozwanej zawiadomił członków, że zgodnie z §47 ust. 2 pkt 9 Statutu Spółdzielni w dniu 30 sierpnia 2016 r. o godz. 7.00 w biurze Spółdzielni odbędzie się Walne Zgromadzenie Członków. W porządku obrad znalazła się m. in. sprawa skreślenia z listy członków J. H.. Ogłoszenie to było wywieszane w siedzibie Spółdzielni na tablicy ogłoszeń. Strona pozwana nie zawiadamiała powoda w inny sposób o terminie Walnego Zgromadzenia Członków.

(dowód: ogłoszenie z dnia 23.08.2016 r., k. 29; zeznanie powoda, k. 60v.; zeznanie K. S. (1), k. 60v.)

W dniu 30 sierpnia 2016 r. odbyło się Walne Zgromadzenie członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) z siedzibą w M.. Podczas Walnego Zgromadzenia w dniu 30 sierpnia 2016 r. podjęta została uchwała nr (...) w sprawie wykreślenia powoda J. H. z listy członków – w oparciu o §35 ust. 17 Statutu Spółdzielni. W uchwale tej Walne Zgromadzenie postanowiło, że uchwała wchodzi w życie z dniem 26 lipca 2016 r. zgodnie z uchwałą nr(...) z dnia 26 lipca 2016 r.

(dowód: uchwała nr (...) z 30.08.2016 r., k. 6)

Zaskarżoną uchwałę zarządu próbował powodowi wręczyć Zastępca Prezesa Zarządu K. S. (2), jednakże powód uznał wówczas, że uchwała ta jest nieważna i nie przyjął jej. W sierpniu 2016 r. powód przebywał na urlopie i żaden

z członków Spółdzielni nie powiadomił go o Walnym Zgromadzeniu Członków, które odbyło się 30 sierpnia 2016 r.

(dowód: zeznanie powoda, k. 60 – 60v.)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo należało uwzględnić.

Zgodnie z art. 42§2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jednolity – Dz. U. z 2016 r. poz. 21 z późn. zm.) uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna.

Uchwała walnego zgromadzenia sprzeczna z ustawą jest nieważna i wówczas członek spółdzielni może wnieść powództwo o ustalenie (stwierdzenie) nieważności tej uchwały, jeżeli ma interes prawny. Powód ma interes prawny w ustaleniu wtedy, gdy w związku z zachowaniem się pozwanego uzasadnione jest ustalenie stosunku prawnego lub prawa w celu usunięcia niepewności co do określonego stosunku prawnego lub prawa. Powód zmierzał do wykazania, że zaskarżona przez niego uchwała, jako nieważna, nie wywołuje skutków prawnych. Stosunek członkostwa w spółdzielni jest stosunkiem zawierającym w sobie określone uprawnienia i obowiązki wobec spółdzielni o charakterze cywilnoprawnym - majątkowym i niemajątkowym. Jest zatem stosunkiem prawnym, który może podlegać ustaleniu w trybie art. 189 k.p.c. Interes prawny powoda wyraża się natomiast w potrzebie usunięcia niepewności co do jego sytuacji prawnej względem Spółdzielni. Każdy członek spółdzielni ma interes prawny we wniesieniu powództwa o stwierdzenie niezgodności z prawem uchwały walnego zgromadzenia (art. 42§2 prawa spółdzielczego). Źródłem interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. jest stosunek członkostwa w spółdzielni, z którego wynika m. in. uprawnienie do udziału w walnym zgromadzeniu. Jeżeli członek spółdzielni ma prawo zaskarżyć uchwałę, wytaczając powództwo o jej uchylenie (art. 42§3 i 4 prawa spółdzielczego), to oczywisty staje się jego interes prawny we wniesieniu powództwa ustalającego (art. 189 k.p.c.), mającego taki sam cel unicestwienia uchwały sprzecznej z prawem.

W przypadku sprzeczności uchwały walnego zgromadzenia z ustawą przewidziana jest sankcja nieważności uchwały. Ciężar dowodu sprzeczności zaskarżonej uchwały z ustawą - stosownie do ogólnej reguły wyrażonej w art. 6 k.c. - spoczywa na osobie, która z danego faktu wywodzi skutki prawne. Oznacza to, że obowiązkiem powoda było wskazanie, jakie konkretnie przepisy prawa narusza kwestionowana uchwała. Żądanie stwierdzenia nieważności uchwały jest integralnie powiązane ze wskazaniem bezwzględnie obowiązującego przepisu ustawy i jest roszczeniem opartym o dyspozycję art. 189 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt V ACa 139/13, LEX nr 1344034).

W pierwszej kolejności powód zarzucił, że zaskarżona uchwała jest sprzeczna z art. 24§10 Prawa spółdzielczego. Przepis ten stanowi, że wykluczenie albo wykreślenie staje się skuteczne z chwilą: 1) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia; 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej, jeżeli termin ten jest dłuższy od terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady; 3) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały walnego zgromadzenia; 4) prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia.

Z powyższego przepisu wynika, że utrata członkostwa następuje w chwili określonej w art. 24§10 Prawa spółdzielczego. Tymczasem wykreślenie powoda zgodnie z zaskarżoną uchwałą nastąpiło z mocą wsteczną, tj. z dniem 26 lipca 2016 roku, co jest sprzeczne z art. 24§10 pkt 3 Prawa spółdzielczego.

Powód zarzucił, że zaskarżona uchwała jest rażąco sprzeczna z art. 24§4 Prawa spółdzielczego, który stanowi, że wykluczenia albo wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Organ, do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w sprawie wykluczenia albo wykreślenia, ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni.

Organ podejmujący uchwałę o wykluczeniu ma obowiązek stworzenia zainteresowanemu członkowi możliwości wypowiedzenia się w sprawie (por: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 kwietnia 2009 r., I ACa 151/09 niepubl.). Statut pozwanej Spółdzielni nie określa przy tym wymogów dotyczących sposobu, formy i terminu wysłuchania członka spółdzielni przed podjęciem decyzji

o wykluczeniu. Nakłada zaś w §37 ust. 1 obowiązek, aby o czasie, miejscu i porządku obrad Walnego Zgromadzenia zarząd zawiadomił swych członków przez wywieszenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń Spółdzielni co najmniej na 7 dni przed jego terminem. Walne Zgromadzenie podejmując zaskarżoną uchwałę nie stworzyło powodowi nawet możliwości wypowiedzenia się w przedmiocie jego wykreślenia.

Wiadomym było Spółdzielni, że powód w sierpniu 2016 r. był na urlopie, nie został powiadomiony o Walnym Zgromadzeniu i dlatego nie mógł wziąć w nim udziału. Z uwagi na brak zawiadomienia powoda o terminie posiedzenia uniemożliwiono mu przedstawienie własnych racji i nie można z góry wykluczać, że nie wywarłyby one jakiegokolwiek wpływu na decyzję poszczególnych członków Walnego Zgromadzenia.

Wskazać również należy, że przepis art. 24§5 Prawa spółdzielczego stanowi, że organ, który podjął uchwałę w sprawie wykreślenia albo wykluczenia, ma obowiązek zawiadomić członka na piśmie wraz z uzasadnieniem o wykreśleniu albo wykluczeniu ze spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie. Zawiadomienie zwrócone z powodu niezgłoszenia przez członka zmiany podanego przez niego adresu ma moc prawną doręczenia.

Cytowany wyżej przepis wskazuje na konieczność przedstawienia w uzasadnieniu uchwały motywów, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykreślenia albo wykluczenia określone w statucie spółdzielni. Wskazać w tym miejscu należy na utrwalone orzecznictwo sądowe, zgodnie z którym przyczyny wykreślenia albo wykluczenia muszą zostać wskazane w uchwale w sposób konkretny i szczegółowy. Brak tego elementu uniemożliwia zweryfikowanie decyzji organu spółdzielni, pod względem jej merytorycznej zasadności. Zaskarżona uchwała nie zawiera uzasadnienia, o którym mowa w powyższym przepisie.

Wypowiedzenie członkostwa i okres tego wypowiedzenia reguluje §13 ust. 1 statutu strony pozwanej, który stanowi, że członek może wystąpić ze Spółdzielni za pisemnym wypowiedzeniem, z tym, że okres wypowiedzenia wynosi:

- dla członka posiadającego wkład gruntowy – 1 rok,
- dla członka nie posiadającego wkładu gruntowego – 3 miesiące.

Paragraf 13 ust. 2 statutu stanowi, że zarząd może, na wniosek występującego członka, skrócić okres wypowiedzenia członkostwa.

Paragraf 13 ust. 3 statutu stanowi, że za datę wystąpienia uważa się następnny dzień po upływie okresu wypowiedzenia. Skreślenia z rejestru członków dokonuje Zarząd.

Przewidziana w paragrafie 13 statutu możliwość skreślenia z rejestru członków ma charakter czysto techniczny. Z pisma powoda z 25 lipca 2016 r. nie wynika, że powód domagał się skrócenia okresu wypowiedzenia. Strona pozwana pozbawiła powoda jakiegokolwiek okresu wypowiedzenia, bo już na drugi dzień został wykreślony przez Zarząd. Powód złożył pismo w dniu 25 lipca 2016 r.

i następnego dnia został wykreślony. To nie było wolą powoda, gdyż powód złożył wystąpienie ze Spółdzielni ale za wypowiedzeniem, które trwało do momentu zebrania wszystkich plonów z jego działek. Artykuł 22 Prawa spółdzielczego nie zawiera zakazu skracania okresu wypowiedzenia członkostwa na podstawie porozumienia stron (wyrok SN z dnia 15 kwietnia 2010 r., II CSK 526/09, M. S.. 2010, nr 6, s. 13), jednakże nic nie wskazuje na to, by między stronami doszło do takiego porozumienia.

Zdaniem Sądu, zaskarżona uchwała narusza wymienione wyżej przepisy ustawy Prawa spółdzielczego i dlatego Sąd stwierdził nieważność tej uchwały, co znalazło odzwierciedlenie w punkcie I sentencji wyroku.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu z art. 98 k.p.c., kosztami procesu należało obciążyć stronę pozwaną, co znalazło wyraz w punkcie II sentencji wyroku. Koszty zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł zostały ustalone na podstawie §8 ust. 1 pkt 1 w zw. z §20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804). Na koszty procesu złożyła się również uiszczona przez powoda opłata od pozwu – 200 zł.